

Lillehammer, 10. juni 2026

Vedrørende akutt plantehelseutfordring i potet: behov for midlertidig dispensasjon for bruk av Infinito mot tørråte i potet

Vi viser til den tiltagende og alvorlige situasjonen knyttet til bekjempelse av tørråte (*Phytophthora infestans*) i norsk potetproduksjon. Situasjonen forsterkes av begrenset tilgang på effektive plantevernmidler med ulike virkemekanismer, og vi vurderer behovet for umiddelbare tiltak som kritisk.

Vi fremmer derfor en anmodning om midlertidig dispensasjon for inneværende sesong for bruk av et plantevernmiddel med alternativ virkemekanisme, fortrinnsvis Infinito.

NLR søkte i vinter om midlertidig godkjenning av tørråtemiddelet Shirlan. Søknaden ble avslått av Mattilsynet, da de ikke anså situasjonen som en nødsituasjon. Med ny kunnskap om resistensutvikling mener vi at potetnæringa nå står i en nødsituasjon, da det er stor fare for videre utvikling av alvorlige resistensproblemer. Infinito vurderes å kunne være tilgjengelig for bruk i årets sesong.

Myndighetene uttaler tydelig ønske om økt matproduksjon og styrket selvforsyning i Norge. Økt potetproduksjon er en viktig del av dette. Hvis myndighetene mener noe med denne målsettingen ber vi LMD om å bidra til en bredere tolkning av regelverket, slik at det er økt rom for skjønn.

Bakgrunn

De senere årene har vi sett en utvikling med økt smittepress, mer aggressive raser av tørråte og redusert effekt av tilgjengelige midler. Samtidig er flere preparater trukket fra markedet eller under utfasing, noe som gir et stadig snevrere handlingsrom for produsentene. Ensidig bruk av midler med like virkemekanismer øker risikoen for resistensutvikling, noe som ytterligere svekker bekjempelsesmulighetene.

Konsekvensene for norsk potetproduksjon kan bli svært alvorlige. Uten tilgang på effektive midler med alternative virkemekanismer er det en reell risiko for betydelig avlingssvikt, kvalitetsforringelse og i verste fall helt bortfall av avlinger.

Dette vil få direkte konsekvenser både for matproduksjon, beredskap og økonomien i næringen.

Oppdatert kunnskapsgrunnlag og akutt behov for tiltak

Ny kunnskap presentert på den nylig avholdte Euroblight-samlingen har gitt et vesentlig oppdatert risikobilde for utvikling og bekjempelse av tørråte i inneværende sesong. Her ble det dokumentert endringer i populasjonen av tørråte, inkludert økt forekomst av mer aggressive genotyper og indikasjoner på redusert følsomhet overfor sentrale virkemekanismer som dagens anbefalte plantevernstrategier i stor grad er basert på.

Denne kunnskapen innebærer at tidligere kommuniserte sprøytestrategier og behandlingsprogram ikke lenger kan anses som tilstrekkelig robuste.

Situasjonen forsterkes av at vi nå går inn i en kritisk fase av vekstsesongen, med behov for sprøyting fra uke 26-27, hvor værforholdene i Norge typisk gir høy infeksjonsrisiko og hvor behovet for effektive forebyggende behandlinger er akutt.

Uten rask tilgang til et middel med en alternativ virkemekanisme vil produsentene stå uten nødvendige verktøy for å etablere et faglig forsvarlig og resistensforebyggende sprøyteregime. Dette gjør behovet for en snarlig dispensasjon særlig presserende.

Tiltak

Bransjen er innforstått med at det er uheldig å søke midlertidige løsninger, og jobber aktivt for etableringen av bærekraftige og langsiktige tiltak for håndtering. Vi støtter fullt ut målsettingene om redusert bruk av kjemiske plantevernmidler og utvikling av bærekraftige alternativer. Det arbeides aktivt med sortsutvikling, agronomiske tiltak og integrert plantevern. Disse løsningene er imidlertid ikke tilstrekkelig utviklet eller tilgjengelige til å håndtere den akutte situasjonen som nå har oppstått.

Med bakgrunn i dette ber vi om at det innvilges midlertidig dispensasjon (etter plantevernregelverkets unntaksbestemmelser, jf. nødsituasjoner) for bruk av et preparat med en annen virkemekanisme enn de som i dag er tilgjengelige, fortrinnsvis Infinito.

Et slikt tiltak vil bidra til bedre resistensforebygging, styrke effekten av plantevernet i en kritisk fase, redusere risikoen for betydelig avlingssvikt og gi produsentene nødvendig handlingsrom i en akutt situasjon.

Vi vil understreke at dette er et midlertidig og målrettet tiltak for å håndtere en ekstraordinær situasjon, i påvente av mer langsiktige løsninger.

På bakgrunn av den alvorlige situasjonen ber vi om rask tilbakemelding og stiller oss til disposisjon ved behov for ytterligere informasjon.

Med vennlig hilsen

Borghild Glorvigen

*På vegne av
Fagforum Potet
Norges Bondelag
Norsk Bonde- og Småbrukarlag*